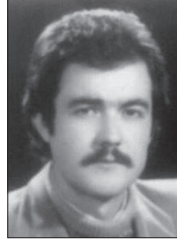

Aramızdan Ayrılanları Saygıyla Anıyoruz

(Vefat tarihi sırasıyla: Oda sicil no, adı soyadı, mezun olduğu okul, mezuniyet tarihi, vefat tarihi)

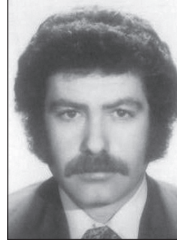
1335
Eren Boran
Devlet GSA
1959
1 Şubat 2018

8775
Ataman Biriz
Ege Üniversitesi
1977
7 Şubat 2018

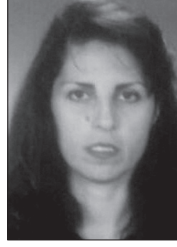
1919
Mehmet Emin Sungur
İTÜ Teknik Okulu
1962
10 Şubat 2018

7222
Murat Çelik
İstanbul DMMA
1975
11 Şubat 2018

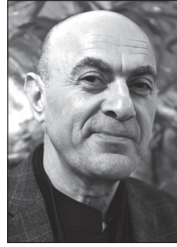
7834
Hamdi Onur Duygan
FHS-Berlin
1975
18 Şubat 2018

24592
Sevil Şafak Kaya
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1983
18 Şubat 2018

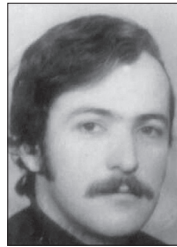
3036
Aydın Doğan
İstanbul Yüksek Teknik
Okulu
1966
28 Şubat 2018

18340
**Cemal Sami
Yılmaztürk**
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1987
7 Mart 2018

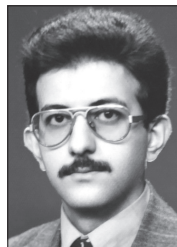
2134
İsmet Atmaca
İstanbul Yüksek Teknik
Okulu
1963
17 Mart 2018

3471
Özkan Bulgan
Karadeniz Teknik
Üniversitesi
1969
23 Mart 2018

56409
Deniz Ulaş Saral
İstanbul Bilgi
Üniversitesi
2017
25 Mart 2018

12462
Ziya Ercan Ülgen
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1981
31 Mart 2018

549
Hamdi Şensoy
 Devlet GSA
 1952
 18 Nisan 2018

2299
Perihan Yalçın
 İstanbul Teknik
 Üniversitesi
 1964
 18 Nisan 2018

1072
Sümer Gürel
 İstanbul Teknik
 Üniversitesi
 1958
 27 Nisan 2018

30106
Erkan Dinçtürk
 Yakın Doğu Üniversitesi
 2000
 2 Mayıs 2018

6938
Ali Özmen
 İstanbul DMMA
 1974
 22 Mayıs 2018

12469
Sibel Eldem Akay
 İstanbul Teknik
 Üniversitesi
 1979
 22 Mayıs 2018

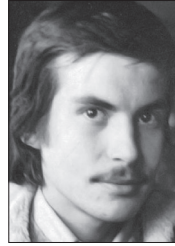
2652
Ali Muslubaş
 Devlet GSA
 1966
 23 Mayıs 2018

55
Doğan Erginbaş
 İstanbul Teknik
 Üniversitesi
 1944
 31 Mayıs 2018

10276
Fatih Başar
 Devlet GSA
 1979
 5 Haziran 2018

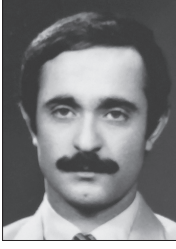
14417
Necdet Çatak
 Mimar Sinan
 Üniversitesi
 1983
 9 Haziran 2018

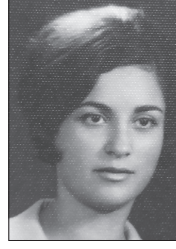
1468
Ayhan Varol
 İstanbul Teknik
 Üniversitesi
 1960
 10 Haziran 2018

15481
Şadan Özkeser
 Trakya Üniversitesi
 1984
 12 Haziran 2018

11317
Ali İhsan Öztürk
Ankara DMMA
1979
26 Haziran 2018

3176
Münire Babaoğlu
Devlet GSA
1968
1 Temmuz 2018

15107
Ali Hünerli
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1981
16 Temmuz 2018

477
Erdem Talu
Devlet GSA
1954
31 Temmuz 2018

1108
Yılmaz Zenger
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1958
3 Ağustos 2018

449
Ali Recai Şener
Devlet GSA
1949
6 Ağustos 2018

3292
Kenan Ödev
İstanbul Yüksek Teknik
Okulu
1968
20 Ağustos 2018

7442
Fikret Evcı
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1975
24 Ağustos 2018

204
Necdet Bayraktar
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1946
29 Ağustos 2018

2333
İbrahim Yalçın İleri
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1964
31 Ağustos 2018

40914
Fesih Özcan
Mersin Üniversitesi
2010
12 Eylül 2018

5428
Güven Günteş
İstanbul DMMA
1973
17 Eylül 2018

2442
Ali Atilla Yücel
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1965
21 Eylül 2018

4014
Halis Aydıntaşbaş
Orta Doğu Teknik
Üniversitesi
1969
24 Eylül 2018

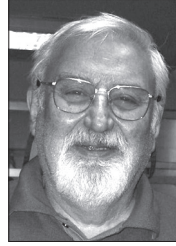
3564
Ertuğrul Norman
Orta Doğu Teknik
Üniversitesi
1969
1 Ekim 2018

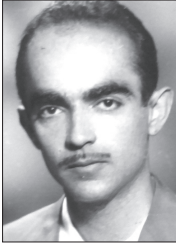
1140
Ergun Erşahin
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1958
5 Ekim 2018

11693
**Muhammed Önder
Akaltan**
Devlet GSA
1980
18 Ekim 2018

2506
Ersin Arısoy
Orta Doğu Teknik
Üniversitesi
1964
22 Kasım 2018

614
Yılmaz Tuncer
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1953
27 Kasım 2018

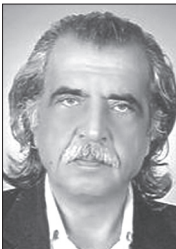
1129
Afife Batur
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1958
16 Aralık 2018

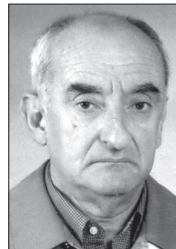
600
Makbule Yalkılday
Devlet GSA
1954
17 Aralık 2018

2649
Güner Yavuz
Devlet GSA
1964
20 Aralık 2018

10869
Hüseyin Ekici
Devlet GSA
1979
24 Aralık 2018

2851
H. Demir Divanlıoğlu
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1965
5 Ocak 2019

1608
A. Haluk Sezgin
Devlet GSA
1961
12 Ocak 2019

10
Erdoğan Yalkın
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1952
21 Ocak 2019

1844
Namık Kemal Meriç
Devlet GSA
1962
23 Ocak 2019

2169
Tevfik Metin Çetiner
İTÜ Teknik Okulu
1963
24 Ocak 2019

16660
Nermin Doğan Celep
Mimar Sinan
Üniversitesi
1984
28 Ocak 2019

3934
Emin Kılıç Uyanık
Orta Doğu Teknik
Üniversitesi
1969
18 Şubat 2019

26552
Rasim Özgün
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1959
4 Mart 2019

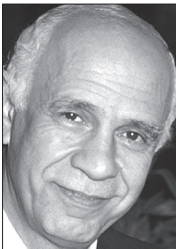
8379
**Şerife Behice
Gülderen Silivri**
Devlet GSA
1976
19 Mart 2019

10710
Fatma Nur Artun
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1979
9 Nisan 2019

7470
Ömer Tan
Mimar Sinan
Üniversitesi
1975
18 Nisan 2019

8194
Şevket Uğurluer
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1972
22 Nisan 2019

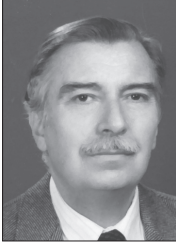
5091
Sevgi Tufan Esendir
Mimar Sinan
Üniversitesi
1972
23 Nisan 2019

24521
Güven Kaygusuz
Mimar Sinan
Üniversitesi
1995
25 Nisan 2019

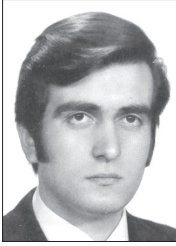
272
Turhan Ender
Devlet GSA
1948
18 Mayıs 2019

131
Mehmet Altan Akyol
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1951
20 Mayıs 2019

5180
İlderis Tezer
Orta Doğu Teknik
Üniversitesi
1971
27 Mayıs 2019

6244
Deniz Kansu
Devlet GSA
1974
28 Mayıs 2019

4352
**Hasan Tahsin
Hatipoğlu**
Devlet GSA
1971
11 Haziran 2019

27617
Şevket Akkaya
Yıldız Teknik
Üniversitesi
1992
21 Haziran 2019

1245
Ayhan Çulan
Devlet GSA
1959
11 Temmuz 2019

15081
Tufan Parlak
Karadeniz Teknik
Üniversitesi
1982
12 Temmuz 2019

2949
Recep Karababa
İTÜ Teknik Okulu
1965
12 Temmuz 2019

21570
Erhan Erdoğan
Trakya Üniversitesi
1990
16 Temmuz 2019

7285
Numan Abanozoğlu
Devlet GSA
1975
11 Ağustos 2019

5247
Serpil Tanker
Karadeniz Teknik
Üniversitesi
1972
18 Ağustos 2019

17193
Hacı Ahmet Aracı
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1986
23 Ağustos 2019

8113
Yakup Esat
İstanbul DMMA
1976
25 Ağustos 2019

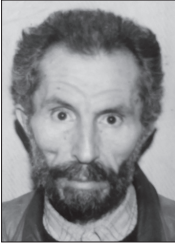
11630
Ali Hakanoğlu
Devlet GSA
1980
27 Ağustos 2019

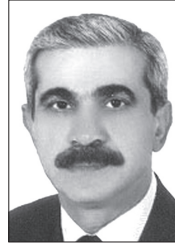
2953
Aydın Akoba
İTÜ Teknik Okulu
1964
8 Eylül 2019

4792
**Mustafa Hamit
Dinibütün**
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1972
13 Eylül 2019

5259
Göksel Üstün
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1972
18 Eylül 2019

9402
Kapriyel Çil
Devlet GSA
1977
25 Eylül 2019

4029
Mehmet Turgut Adalı
İTÜ Teknik Okulu
1971
4 Ekim 2019

2827
Ahmet Ünal Şimşek
Yıldız Üniversitesi
1966
8 Ekim 2019

973
Ali Topuz
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1957
15 Ekim 2019

6740
Şakir Aydın
Karadeniz Teknik
Üniversitesi
1974
17 Ekim 2019

4580
Necdet Hayat
Devlet GSA
1971
24 Ekim 2019

1282
Bilge Kıray
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1959
30 Ekim 2019

44968
Mutlu Abidin Abacı
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1996
5 Kasım 2019

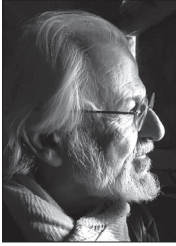
21944
Tanju Meriç Karabulut
Mimar Sinan
Üniversitesi
1986
6 Kasım 2019

2594
Cavit Erkmen
İstanbul Yüksek Teknik
Okulu
1965
26 Kasım 2019

2819
Ertan Özkan
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1965
3 Aralık 2019

9177
Salih Hasan Diker
Devlet GSA
1977
7 Aralık 2019

3143
Nurhan Ünal
İstanbul Yüksek Teknik
Okulu
1968
19 Aralık 2019

13840
Cihan Fikri Kalay
İstanbul Teknik
Üniversitesi
1982
22 Aralık 2019

3216
Fulin Bölen
Devlet GSA
1968
24 Aralık 2019

2047
Altan Akı
Devlet GSA
1963
29 Aralık 2019

3900
Ş. Azmi Ardal
Devlet GSA
1970
6 Ocak 2020

8222
Bülent Bolkol
KTÜ
1976
16 Ocak 2020

9968
Lokman Kulak
Ankara DMMA
1978
26 Ocak 2020

C. SAMİ YILMAZTÜRK'Ü SONSUZLUĞA UĞURLADIK...

Dünyanın ve ülkemizin doğal, kültürel değerleri ile insana yaraşır çevre için ömrünü veren, mesleğimizin çağdaş, demokrat, toplumcu ilkelerinin yılmaz savunucusu arkadaşımızı, C. Sami Yılmaztürk'ü 9 Mart 2018 Cuma günü saat 13.00'da Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi'nde yapılan tören ile sonsuzluğa uğurladık.

C. Sami Yılmaztürk'ü, "Umudunu yarına taşıyacağız" diyen meslektaşları ve tüm sevenleri gözyaşlarıyla yolculadı. Yaşamını kente karşı işlenen suçlarla mücadele etmeye adanmış Yılmaztürk için ilk olarak Mimarlar Odası Karaköy Binası'nda cenaze töreni düzenlendi. Törende konuşan Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüp Muhcu, kurumsal olarak Yılmaztürk'ün adını yaşatacaklarını belirttiği konuşmasında şunları söyledi: "Mimarlar Odası bir kent dayanışmacısını, mimarını, neferini kaybetmenin derin üzüntüsü içerisinde. Yılmaztürk, tarihi İstanbul'un eşsiz değerlerinin korunması, kent hakları, mesleki haklar, ülkemizin özgür, demokratik geleceği için yaşamını adanmıştı. Vahşi yıkım operasyonlarına, hatalı yatırım kararlarına, kent suçlarına karşı, kent ve çevre dayanışmalarında etkin bir rol aldı, nefer oldu, öncü oldu. O örnek bir insandı. Odaya ve yaşama sınırsız bağlılığı, deneyimleri, çalışkanlığı, farklı kuşaklarla, dost ve arkadaşlığı, bilim ve toplum yararından yanaydı. Örnek bir insandı. Onun yoldaşları olarak birlikte savunduğumuz ilkeler ölçüsünde yolumuza devam edeceğiz."

Yılmaztürk'ün ölümünden birkaç gün önce görevini teslim ettiği Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Esin Köymen ise şunları söyledi: "Çok değil üç gün önce çok neşeli bir devir teslim töreni yaşamıştık. Bu törenden sonra böyle bir konuşma yapmak inanılmaz zor. Yeni dönem çalışmaları için program yapıyorduk hep birlikte. Aceleliydi, yaptığı işleri titizlenerek yapan biriydi. Sevgi dolu bir yüreği vardı. Odanın hafızasıydı."

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, "TMMOB'nin toplumcu çizgisini geleceğe taşımak için mücadele eden arkadaşlarımızdan birisiydi. Çılgın projelerle İstanbul'un yok edilmesine karşı çıkan biriydi" diye konuştu.

Mimar Doğan Hasol da eski bir Odacı olduğunu vurgulayarak "Mimarlar Odası ciddi bir kurumdur. Mimarlar Odası hiçbir iktidarın, ülkeyi yönetenin beğendiği bir kurum olmamıştır. Bugün Odamızı

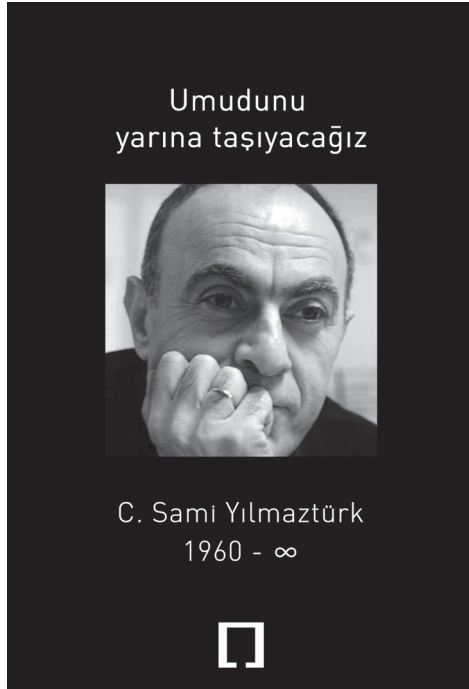
kapatsalar bile bizim ilk işimiz yeni bir Oda kurmak olur. Mücadele insanıydı. Onu hep burada görmeyi düşünmüştüm. Bütün çalışmaları Mimarlar Odası içindi" dedi.

Yüzlerce insanın, kent, doğa ve insan hakları savunucusunun bir araya geldiği törenin ardından C. Sami Yılmaztürk Şakirin Camii'nde kılınan ikindi namazının ardından Karacaahmet Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Mimarlara Mektup, Sayı: 230 (Nisan 2018)

ARKADAŞIMIZ SAMİ

İnsanın kaybettiklerinin arkasından yazı yazması oldukça zor. Hele birlikte ortak yaşanmışlığı bir politik, ideolojik ve insani birlikteliği içeriyorsa, duygusal ve insani ilişkilerin yanı sıra düşünsel ve eylemsel bir mücadele ortaklığından biriken anılar da sökün etmeye başlar. Sami kardeşimiz ardında önemli bir iz bırakarak aramızdan çok erken ayrıldı. Sami ile heyecanla, kızarak, sevinerek, zaman zaman alınarak, fakat seyerek paylaşılacak ve tartışılacak düşüncelerimiz, gerçekleştirmeyi düşlediğimiz projelerimiz ve hayallerimiz henüz bitmemişti.

Mimarlar Odası'nda sorumluluk alanlar için Oda ikinci bir okul olmuştur hep. Sanatsal, kültürel, mesleki birikimin, politik bir zenginlikle güncelleştirilerek toplum hizmetine sunulması, kuşaktan kuşağa aktarılacak sürmüştür. Art arda gelen kuşaklar, bu geleneğin kurumsallaşması için ülkemizdeki antidemokratik koşullar nedeniyle, ağır bedeller ödemek pahasına bunu başarmışlardır.

50. yıldönümünü değerlendirmekte olduğumuz '68 isyanı, dünya çapında bütün insanlığı derinden etkilerken, yerel koşullara bağlı olarak ülkeden ülkeye değişik görünüm almıştır. 1968 ruhu, ülkemizde de farklı yaşanırken, Mimarlar Odası için de bir dönüm noktası olma özelliğine sahip olmuştur. Aynı dönemlerde Oda'mızda sorumluluk alan sosyalist kadrolar, toplum hizmetinde bir geleneğin temellerini atmışlardır. Aykırı olmanın ötesinde, sosyalist düşünce, ülke ve dünya sorunlarını dert edinen çözüm önerileri sunan anti-otoriter, sorgulayıcı bir duruşla, kuruluş yasasının da aşıldığı demokratik bir meslek odasını kurumsallaştırdılar. Büyük özverilerle, kişisel beklentiden uzak, hiyerarşisiz, ayrıcalıksız, eşitlikçi, paylaşımcı ve kolektif anlayışın hâkim olduğu bir çalışma tarzı geliştirdiler. Herkes vardı. Aynı hızda durulu-

yordu. Bir eylemdaşığın özgür düşünceli eşit katılımcılarıydılar. Sorumluluk alanlar, ortak aklın dönemsel sözcüsüydüler. Almaktan çok vermekten hoşlanılırdı.

Sami 1980'lerin ortasında, aynı geleneğin ağırlıklı olarak sürdüğü böyle bir yapının içine yeni mezun olmuş genç bir mimarlar grubu ile dahil oldu Oda'mıza. 12 Eylül'de "içeri" girmiş-çıkılmış ama okulu bitirince doğrudan Oda'ya gelmiş, sürekli sorumluluklar almış ve giderek işin merkezinde kendine yer edinmişti. Ondandır ki Sami'yi ve yitirdiğimiz diğer dostlarımızı ve yoldaşlarımızı, "zamandan ve mekândan" ayırarak değerlendirip bir yere koyamayız.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nde geçmişte emek verip aramızdan ayrılan meslektaşlarımızın taşıdıkları değerleri düşündüğümüzde, bize nasıl bir miras bıraktıklarını daha iyi anlarız. Kuşkusuz hepsini eksiksiz saymak zor, ama Aydın Boysan, Engin Omacan, Ernur Kalender, Garabet Panos, İbrahim Tevetoğlu, Memik Yapıcı, Müslim Kaptan, Müşfik Erem, Niyazi Duranay, Nurdoğan Özkaya, Oktay Ekinci, Orhan Şahinler, Şaban Ormanlar ve Şener Özler gibi arkadaşlarımız birikimleriyle, uluslararası alanda büyük saygınlığı olan benzersiz bir meslek odasının yaratılmasına katkıda bulunarak unutulmazlarımız arasına girdiler.

Günümüzde sığ neoliberal anlayış, tarihi ve geçmişi siliyor. Tarihi, zamanın dışına çıkartıyor. Her şeyin yaşanmakta olan andan ibaret olduğuna vurgu yapan, geçmişi ve geleceği önemsemeyen hafızasızlığa izin vermemeli, hatırlamalı ve hatırlatmalıyız. Odamızın tarihi aynı zamanda bu tarihsel süreçte yer almış yoldaşlarımızın tarihidir. Odamızın tarihini, birikimlerini hatırlarken ve hatırlatırken, onların teorik ve pratik katkılarını da göstermeliyiz.

Bugün belki de üstünde durulması gereken en önemli değişim, '68 ve ardılı neslin hedeflediği hayalin kesintiye uğramış görünmesidir. Eğer bu hayal belleklerden silinip tarihe terk edilirse, esas kayıp o zaman gerçekleşmiş olacaktır. Bu arkadaşlarımız geçmişten gelen birikimi, dönemlerinin hakikatiyle harmanlayarak daha güzel bir dünya kurmayı hayatın kendisi saydılar. Varlıklarını böylesine anlamlı ve değerli kılmaya çalıştılar. Onlara, yaratılmasına katkıda bulundukları tarihsel birikimle sahip çıkıldıkça, dostluklarda yaşanmış, paylaşılmış değerli anılar ve umutlar her daim sürecek, geleceğe ışık tutacaktır.

Ali Rüzgar

Mimar.ist, Sayı: 62 (Mayıs 2018)

HAMDİ HOCAMLA, GİZLER VE İZLER

Hamdi Şensoy, ilk ve ortaokulu ailesiyle yaşadığı İskeçe'de okur. 14 yaşında, okumak için geldiği Edirne Lisesi'nde ilk yılını tamamlarken, anma etkinliklerinde Mimar Sinan hakkında anlatılardan çok etkilenip mimar olmaya karar verir. Sınırdan esen savaş rüzgârları nedeniyle eğitimini Sivas Lisesi'nde tamamlar. Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü son sınıfında dikkatini çektiği hocaların hocası Sedat Hakkı Eldem'le Hilton Oteli projelerinde çalışır. 1952'de mezun olunca, asistanı olarak görev aldığı Mimarlık Bölümünde alçakgönüllü, bilgili, zarif ve sevecen, kişiliği, tarzı ve yapıcı tavrıyla, alışlagelmiş asık suratlı, sert hoca imajını sarstığı, öğrencilerin saygıdan öte sevgisini kazandığı, bu nedenle 'Şeker Hamdi' olarak anıldığı anlatılırdı.

İlk karşılaşmamızdan bu yana yarım asır geçmiş. Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümünde okuyan

herkesin bildiği 201 numaralı amfide Sedad Hakkı Eldem ve Hamdi Şensoy hocalarımızdan izlediğimiz yapı dersleri, başkaydı. Kırklı yaşlardaydı. Sınıfa girdiği anda fiziği, şıklığı, duruşu, bakışı ve yaydığı pozitif enerji ile ışığı, ortamı değiştirirken; anlatım dili, tahtaya çizdikleri, bilgisi ve konuya hâkimiyeti ile ortaya başka bir hoca profili koyuyordu. Doğal oluşumlarla, strüktürlerinin gizini anlama ve bundan tasarım kurgusu için esin kaynağı olarak yararlanma yaklaşımı, yapıya ve mimariye bakışımızda farklı bir kapıyı aralıyordu.

Dönem projelerinde seçme şansım olmamıştı, ama diploma jürisinde Sedad Hakkı Eldem, Mehmet Ali Handan ve Orhan Şahinler'le birlikte Hamdi Hoca da vardı. Olumlu eleştiriler almıştım. Mezun olacaktım, ama sonrasını bilemiyordum. "Bir yol gösteren ya da bir ayak izi olsaydı!" derken, Orhan Hocayla birlikte asistanlık önermişlerdi. Akademi'de kalmak benim için hayal bile edemediğim, büyük onurdu. Hayatımın akışı değişmişti. Sedad Hakkı ve Hamdi Hoca'nın kürsüsünde yapı ve proje asistanı olarak çalışacaktım.

Asistanı olduğum yıllarda, insan, mimar ve hoca olarak Hamdi Hoca'nın kişiliğinden ve sahip olduğu hasletlerden çok etkilendim. Öğrencilerine yaklaşımında her zaman yapıcıydı; çalışmalarını doğrudan eleştirmek yerine, çizgiye yansıyan fikirleri veya anlattıkları üzerinden sürerdi tashihleri. Kalemimi sürterek çizdiği basit krokiler, cepheden perspektifler, mekân kurgusu, modüler taşıyıcı sistemler, kaplamasına varıncaya kadar cephe ve detay çizimleri ile, 'Böyle yapmalısınız' der gibiydi. Ben de öğreniyordum, dinlemeyi, anlamayı, anlatmayı, mimarlığı, hocalığı, daha önemlisi insana değer vermeyi. Katılım sağlamam için, bana söz verdiğinde, biraz çekinerek söylediklerimi, açarak anlatır ve öyle sürdürürdü tashihlerini. Sesini hiç yükseltmezdi. Öğrenciyi üzmemekten sakınır, bir baba gibi davranırdı. Gerçekten Şeker Hamdiydi o.

Benim ailemin de mübadele ile aynı topraklardan gelmiş olması ve bazen örtüşen yaşam öykülerimiz hoş bir rastlantıydı. Sadece asistanı değil, bir yakını gibiydim. Akademi'den arta kalan zamanlarda, dışarıda iş yapmamı destekliyordu. Özellikle yapı ve proje hocası olmak isteyenler için mimarlık pratiğinin çok önemli olduğunu söylüyordu.

Akademi'yi üniversiteye dönüştüren ve akademik süreçleri yeniden düzenleyen YÖK, asistanların ek işler yapmasını yasaklıyordu. Bir süreliğine gittiğim yurtdışından döndüğümde mimarlık önceliğim olacaktı. 1985 yazında Hamdi Hoca ile hazırladığımız projelerden birinin uygulaması için teklif gelip de Akademi ile bağlarımı kesmeye karar verdiğimde, 'Sen, dışarıda da başarırısın' demiş, bu kararımı desteklemişti.

Hamdi Hoca'nın kalfası ve ustaları ile çalışacak olmam, içimi rahatlatmıştı. Osman Kalfa, demirci Yaşar Usta ve diğerleri işlerinin ehliydi. Uygulama sürecinde ve mal sahibi ile ilişkilerde de yardımcı olacaktı.

Bürosundaki odalardan biri taş örnekleri ile doluydu. Mermer ocağı çalıştıracak kadar meraklısı olduğu doğal taşlar için, dağ bayır demez, dolaşırdı. Pınarhisar'daki ocaktan çıkardığı şeker pambesi ve platin beyazı mermerlerin ben-

zeri yoktu. Selimiye'nin yapımında kullanılan taş ocağını keşfini ve ocaktan aldığı örnekleri anlatırken, taşların gizini çözmüş bir simyacı gibiydi.

Doğal malzemeleri ve teknolojik ürünleri, birlikte kullanarak geliştirdiği detaylardaki ustalığı, taş, ahşaba dokunuşları etkileyiciydi. Projelerinde, dozunda kullandığı yereli ve gelenekseli çağrıştıran formlar ve yansımaların, geçmişle kurduğu geçişkenlik izleri, bana her zaman şaşırtıcı gelmiştir. Haçvari planlar, cumbalar, kafesler, kepenkler, geniş saçaklar, söveler, kilit taşları, modüler taşıyıcı sistem, cephe kuruluşlarında doluluk-boşluk oranları, döşeme kaplamaları, tavanlar, demir işleri, bazen mobilya tasarımları ve iç mekân düzenlemelerine de yansıyan bütünsel yaklaşımlarındaki gizemin kaynağı mimarlığa olan tutkusu olmalıydı.

Aşırılığın olmadığı, göze hoş gelen yalın çizgilerin öne çıktığı ve kendini tekrarlamadığı modernist yaklaşım ve tasarımlarında, geçmişten izlerin görülebileceği usta işi çözümleri gözlemlemek, bende her zaman hayranlık uyandırmıştır. Mimarlığa ve yaşama dair çok şey öğrendiğim böylesine iyi bir insan ve öğretmenle yollarımızın kesişmesi sadece rastlantı ile açıklanamaz. Mesleğe olan ilgiden öte, çabamı gören Hamdi Hoca'nın elvermesi, benim için çok önemliydi. Ona şükran borçluyum.

Bizde alüminyum doğramanın bilinmediği bir dönemde, Bursa'da karoser için üretilen alüminyum profilleri kullanarak Harbiye'deki bir büro binasının cephesi için geliştirdiği, alta ve üste sürülen giyotin pencere sisteminin benzeri yoktur. Terasavler'deki doğramalarda, kanatları taşıyan ahşap kasalarla, sıvaya gömülü alüminyum kasa detayı, teraslardaki kayar gölgeliklerle, prekastlar ve akan merdivenlerin yanı sıra, ergonomik açıdan uygun boyut ve malzemeleri buluncaya kadar, on iki kez geliştirdiği kendi evindeki oturma köşesi... Bütün bu yaptıklarını anlatmayı ve paylaşmayı severdi. Daire satın almak için gelenlere, doğramalarda kullandığı Yenice kerestesinden ve detaylardan söz ederken, aralarında bulunan dönemin popüler bir sanatçısı, 'Alüminyum olsaydı, bu odunları niye kullandınız ki?' deyince, kendini tutamamış, 'Satılık daire yok!' diyerek adamı kovmaktan beter etmişti.

Bodrum'da etütlerini Hamdi Hoca'nın yaptığı tatil konutları ve sosyal tesisleri için hazırladığımız projeler bitmek üzereyken işin sahipleri, 'Aman Hocam, duralım, araştırdık, buralarda bu büyüklükte evlere talep yok' deyince, Hamdi Hoca, 'İstersen sen anla, ben bu tür işlerle uğraşamam' diyecekti.

Balmumcu'da eğimli bir arazide projesini yapacağımız ve yapım sürecini yöneteceğimiz bir yapı karşılığında, eğimden kazanılacak Boğaz manzaralı bodrum katlardan bize kalacak olanı büromuz olarak kullanacaktık. Hamdi Hoca iş bulacak, görüşmeleri yapacak, ben de projeleri yönetecektim. Sahipleri ile anlaşma sağlanamasa da, hayali güzeldi.

Beşiktaş, Meydan ve Çevre Düzenleme Projesi için açılan yarışmaya girmeyi önerdiğinde, tereddüt etmeden, 'Hocam, hemen başlayabiliriz' demiştim. Biraz geç karar vermiştik; yardımcı olabileceğini düşündüğüm arkadaşlar, diğer yarışmacı guruplara katılmıştı. Büroya kapanıp, aralıksız çalışıyordum. Akşamüstleri uğrayan Hamdi Hoca ile o gün yapılanları değerlendirip, çalışmaya devam ederken, yaşadığım yoğun konsantrasyon ve stres nedeni ile uykusuz geçen üç gece sonunda, teslime beş gün kala, mide kanaması geçirmiştım. Vaziyet planı ile 1/200 ölçekli planlar ve kesitlerin bir kısmı bitmek üzereydi. Cephelerle, Boğazdan silüet çizilecek ve maket toparlanacaktı. 'Bıraksak mı?' diye sorunca, 'Hocam, iyi çıktı, yazık olur' demiştim. Hamdi Hoca, büroda eksikleri tamamlarken, ben de hastane odasında, plançeta üzerinde, kalan kesitleri çizmiş ve raporları hazırlamış olacaktım. Eksiklerine rağmen projemiz 'Birinci

Mansiyon' alacaktı. Sonucu tatmin edici bulan Hamdi Hoca, 'Hâlâ konkur kazanabiliyor olmak güzel bir duygu, değil mi?' derken, ödülü ve beratı bana bırakacaktı.

'2006 yılı Mimar Sinan Ödülü'nü alacağı Maçka'daki aile apartmanının 1994-97 yılları arasındaki yapım sürecinde, her uğradığımda yapılan işleri, kullanılan malzemeleri, özellikle cephe ve doğrama çözümlerini anlatırken ki heyecanı onun mimarlık sevdasının dışavurumu ile açıklanabilir.

Sonradan kapanacak bitişik parsel cephesindeki sıvalar dahil, kusursuz fugalı dış sıvalar ve brüt beton uygulamaları, örnek alınacak nitelikteydi. Cephelerin bazı kısımlarıyla, giriş ve döşemelerde Pınarhisar pembesi ile platin beyazı mermerleri ustaca kullanmıştı. Doğramalarla, saçak altlarındaki ahşap işleri, dıştan iç mekânlara geçişlerdeki süreklilik, iç mekân kurgusundaki yalınlık, bir bütün olarak, yapının her yanında gelenekselin modernite üzerinden yeniden tanımlandığı usta işi çözümler ve detaylar, mükemmel olmaktan öte, görsel bir şölen ve mimarlık dersleri niteliğindedir.

Hamdi Hoca'nın mimarlık tarihinde fazlasıyla hak ettiği yeri alması için, tek bu yapısı bile yeter.

Bittiğinde evini ve ofisini buraya taşıyacaktı. Hayalleri gerçek olmuştu. Proje çalışmaları yanında, meslek hayatını da anlattığı bir kitap için hazırlık yapıyordu. Farklı bir alanda çalıştığım ve işlerimin yoğun olduğu bu dönemde daha az görüşsek de, her gidişimde yaptığı, yapmakta olduğu işlerle projelerden ve kitabından konuşurduk.

Memleketi, köyünü, çocukluk yıllarını özler olmuştu, ama vatandaşlık haklarını kaybettiği için doğup büyüdüğü topraklara gitmek istese de cesaret edemiyordu. İki ülke arasındaki ilişkiler yumuşar gibi olunca, gitmeye karar vermişti. Çocukluğunun geçtiği, kendi evlerinin enkazı, ayakta kalabilen komşu evleri, dar sokaklar, meydan, çeşme, ulu çınar, anılarında kaldığı ve anlatırken çizdiği gibiydi.

Her şey iyi giderken 1999 yılı Hamdi Hoca için felaketlerle sona eriyordu. 19 Kasım'da beyin kanaması geçirmiş, bir yanı felç olmuştu. Bu duruma çok üzülen eşi Aliye Hanım da 2000 yılının ilk günü beyin kanaması geçirecek ve onu yalnız bırakacaktı. Acıları katlanmıştı. Bu bir yıkımdı Hamdi Hoca için. Büyük vurgun yemişti. Çocukları Sinan ve Nilgün'le hayata tutundu. Uzun bir tedavi süreci sonunda konuşabilmiş, yardım alarak ev içinde yürüyecek hale gelebilmişti. Kaderine küsüp, kendini bırakmadı. Onun için mimarlık bir yaşam biçimiydi. Mimarlığa sarıldı yeniden. Kitabı ile ilgili çalışmaları vardı onu oyalayan, ama evden çıkamıyordu. Güzel havalarda yardımcısı, tekerlekli sandalye ile yakın çevrede dolaştırır veya oralarda, bir otelin lobisine götürürdü. Tatillerde yazlığa, Güzelce'ye gidiliyordu.

Bir ara sesi gitti. Telefonları kendi açıyordu. Sesi çıkmasa da konuşabilmek için harcadığı büyük çaba bir süre sonra sonuç verecek, sesi açılacaktı. Mimarlıktan, kitabından, Akademi'den, memleketten, spordan, siyasetten, her şeyden konuşurken, yorulduğunda iznini istiyordum. Pazarları ziyaretine gelen Orhan Hocadan başka, Akademi'den neredeyse arayana olmamıştı. Sitem etmiyordu. Sadece bir kez, 'Muhlis de aramadı' demişti. Bu aslında, kocaman bir sitemdi.

En yakın dostu Orhan Hoca hastaydı. 2016 Eylülünde aramızdan ayrıldığını Hamdi Hoca bilmiyordu. Soramıyordu da. 'Orhan da aramıyor, eskiden arardı' derken endişeliydi. Memleketine, Rize'ye gittiğini söylediler. Anlamıştı. Bir daha hiç sormadı.

'Unutuyorum, bazı şeyleri hatırlamıyorum' dese de belleği iyi, bilinci de her zaman yerindeydi. Bir ara, 'Doksana girdim, daha kaç yıl yaşarım ki, öleceğim artık herhalde' demişti, tevekkülle. 'Hamurunuzda

Rumeli toprağı var, o sizi bırakmaz, koroda yüz yaşını geçmiş Yanyalı bir Lütfi Amcamız var, bizimle sahneye çıkıp Rumeli şarkıları söylüyor' deyince. 'O kadar yaşar mıyım ki?' demişti. Elinin titremesi ve bir şeyler çizemez oluşu gibi bazı yakınlıkları olsa da, sonuna kadar direndi. Dünya ile ilişkisini hiç kesmedi. Pes etmeye niyeti yoktu.

2006'da Mimar Sinan Ödülünü alması, 2014'te kitabının basılması, Akademi ve Mimarlar Odasının adına düzenlediğı törenler ve davetler, ona çok büyük moral olmuştu.

İkimizin de anadili olan Yunancayı çok iyi konuşurdu. Geçen yazın başı, 'Birlikte gidelim memlekete. Benim arabayı sen kullanırsın, rahattır' demişti. Böyle bir yolculuğı yapacak durumda değildi ama bu isteğinde samimiydi. Yüreğim sızlamıştı. Geçtiğimiz eylül sonuydu, evde, kızı Nilgün de vardı. Çok hoş bir akşamüstüydü... Gene eskileri anmış, Yunanca şarkılar söylemiştik birlikte. "S'ağapo"yu söylerken Aliş'inin duvardaki resmine bakıyordu, göz ucuyla. 'Seni seviyorum' demekti "s'ağapo". Duygulanmış, gözleri buğulanmıştı. Sohbetimize ince bir hüzün çökmüştü.

Son zamanlarda uyku düzeni bozulmuştu. Geceleri uyumuyordu. Gündüzleri gece olmuştu artık. Evin düzeni değişmişti. Telefonla ulaşabildiğimde ya yorgun, ya da uykusuz oluyordu. Diş problemi de vardı. Nisan başlarıydı, aradığımda gene 'müsait değiliz' diyen yardımcısına, kararlı bir tonda, 'Hocayı görmek istiyorum, uygun olduğunda geleyim' demiştim. Birkaç gün sonra 'Hamdi Hoca bekliyor' diye telefon etti. Her zaman oturduğu yerde, temiz üstü başı, yeni tıraşı, yana taranmış saçı ile mütebessim bakıyordu ben kapıdan girerken. Biraz kısık bir sesle, 'Kilo almışsın' demişti. İyi görünüyordu. Hal hatır sorup, arada gözümüzün takıldığı ekrandaki tatsız haberlerden bahisle, 'Fenerbahçe'nin işi bu sene de zor', falan... 'Havalar da çok sıcak!..' Ne söylesem, değişmeyen kısık bir ses tonuyla, 'Boş ver, her şey olacağına varır' diyordu. Onu hiç böyle görmediğimi fark etmiştim. Arada bir iç çekerek bir şeyler söylemek istese de lafının sonu gelmiyordu. Yorulmuştu, başı yana düşüyordu. Artık gitmeliydim.

Her defasındaki gibi, 'Hocam, birlikte bir fotoğraf'... 'Gel, yanıma otur' dedi, saçını düzeltti, yavaşça elimi tuttu... 'Biraz tebessüm!.. Güzel çıkmışız.. Evet, güzel çıkmışız'... 'Hocam izninizle...' dediğimde, gözleri hüzünle 'kal' der gibiydi. 'Hoşça kal hocam!' Elini öptüm. Vedalaştık. 7 Nisan 2018'di. Maçka'dan yukarı çıkarken, içimdeki hafif bir sızıyı duyumsar gibi olmuşum. Eve geldim, 'Nasıl?' der gibi yüzüme bakan eşim Sema'ya, 'Galiba son görüşmemizdi, üzgünüm' diyecektim.

18 Nisan'dı. Servisle Barbaros Bulvarı'ndan aşağı inerken, titreşen telefonumu açtım. Mesaj... Siyah-beyaz fotoğrafının altında, sadece Prof. Hamdi Şensoy'u fark etmişim, sonrasına bakamadım. Servisten indim, yürümeye başladım. Buna hiç hazır değildim. Boşlukta yürür gibiydim. Maçka'daki evine gidiyordum, geçmişte onun peşi sıra, ayak izlerinden gider gibi.

Akaretler Yokuşunu tırmanırken, çok eskilerde kalmış bir anı canlanıverdi gözümün önünde. Tatildi, ziyaretine gitmiştim. Kumsalda, ayağında şıpidik terlikler, ipini küçük bir çocuğun tuttuğı şeytan uçurtmasını havaya kaldırmış, koşuyordu. 'Koş Hamdoş, koş' diye bağırان çocuklarla birlikte, neşe içinde koşarken, kumsalda kalan ayak izleri, sahile vuran dalgalarla siliniyordu.

Eve yaklaşmıştım; içimden hüzünlü bir ses, sanki 'S'ağapo'yu söylüyordu.

Nüşet Ak

Mimar.ist, Sayı: 62 (Mayıs 2018)

KADİM DOSTUM SÜMER HOCA'YA SAYGIYLA

Hayatta yol göstericiler sadece izin-
den yürümemizi isteyenler değil
yeni buluşmalara, yeni kesişmelere,
yepyeni beraberliklere erişebilme-
miz için yolumuzu açanlar aslında...
Geleceğin bilinmezliğini paylaştı-
ranlar ve birlikte yürüyerek endişeleri,
korkuları azaltanlar... Hayatta hiçbir
zaman çaresiz, çözümsüz, alter-
natifsiz, tek başına kalınmayaca-
ğını hissedenler ve hissettirenler...
Ortaya konulan değerlerin iyi ya da
kötü olduğunu kişisel olarak yargıla-

madan evrensel bir bakışla eleştirenler, değere değer katmak için yorumlayanlar, ortaya çıkan sonucun öneminden çok süreçteki kazanımları değerlendirenler... Yaşamın, insanı insan yapan en önemli şeyin ilişkilerden kurulu bir ağ olduğu ve her zaman yaşama bu iplerle bağlı olduğunu uygulayanlar ve bu ipleri koparmanın hayati değerleri tehlikeye attığını, deneyimleri paylaşanlar... Yaşamı boyunca öğrenmeyi ve öğrenci olmayı meslek edinmiş, öğretmeyi ve bilgiyi aktarmayı hobi olarak hayatına katmış bir eğitimci-
den, Sümer Gürel'den bahsediyorum aslında.

Üretmenin sadece kâğıt üzerinde olmadığını, insani değerleri kazanmanın önemini, karşılıklı öğrenme sü-
reci olduğunu vurgulardı hep. Noktanın ve nokta olabilmenin içindeki başlangıç enerjisini, ateşini bizlere
hissettirdi ve bu günlere kadar devam ettirdi... Noktadan şehre giden yolları hem bizler, hem de öğrenci-
lerimiz hep birlikte bulalım diye...

Her yeni bilgi paylaşımında sanki ilk kez duyuyor ve yorumluyor hissini yaratması karşısındakilerin araş-
tırma ve çalışma şevkini öylesine tetikliyordu ki yaptığımız çalışmaların bilim dünyasına olan katkısının
biricik olduğuna inanıyorduk. Bir öğretim üyesinin tiyatro eğitimi almasının gerektiğini savunurken tam da
bunları kastediyormuş aslında Sümer Hocam...

Samimi ve alçakgönüllü öğütlerinin en başında kendini tanımak ve sabırlı olmak geliyordu. Espri kabiliyeti
ile analogi yaparak anılarını paylaşır, kendini hatalarıyla birlikte kabullenerek çevresindekileri daha da iyi
tanımaya başladığını belirtirdi. Kendini ise hocadan çok her zaman meraklı bir öğrenci olarak tanımlardı.

Yan yana, göz göze iletişimi hep canlı tutabilmenin geleneği olarak 2000 yılında başlattığı kültür sohbet-
lerinden söyleşiye, söyleşiden bugünün Çarşamba Seminerlerine evrilen deneyim paylaşımının öncüsü
olan Sümer Hoca ile yaşadığım süreçte kazandığım deneyimin biricik olduğuna inanıyorum.... Yarım
bıraktığımız makaleler, kitaplar, sohbetler hiç bitmesin... Hâlâ hayatıma çok şey katıyor... Bana profesör
olmayı değil öğrencisi ile kadim dost olmayı öğreten değerli Sümer Hocama saygıyla...

Kevser Üstündağ

Doç. Dr., MSGSÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Mimar.ist, Sayı 62 (Mayıs 2018)

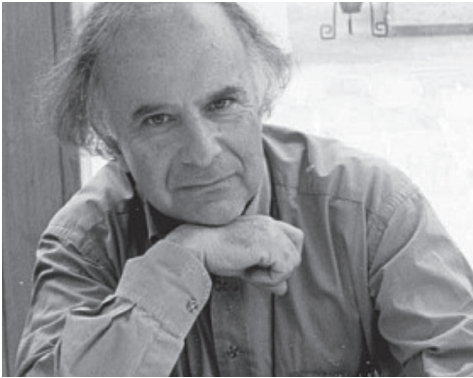
AZİZ DOSTUM PROF. DR. ATILLA YÜCEL'İN ARDINDAN

Atilla'nın Kıbrıs'ta ve Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nde (UKÜ) verdiği çok sayıda ufuk açıcı ve ilgi çekici konferansın, seminer ve söyleşinin içinde, UKÜ Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi (GSTMF) ile KKTC Mimarlar Odası'nın ortak bir etkinliği olarak 5 Nisan 2015 tarihinde verdiği "Kesişmeler: Yer, Yerellik, Yerleşme" adlı konferansının daha özel bir anlam ve yeri vardır, çünkü bu konferans bir anlamda 2014 yılı güz aylarında başlayan hastalığının İstanbul'daki kritik tedavi süreçlerini başarıyla atlatmış, biraz hırpalansa da hastalığına karşı ilk raundu kazanmış olarak fakülteye ve çok sevdiği Kıbrıs'a dönüşünün de bir kutlamasıydı. Konferansın açılışında konferansın üst başlığı olan "Kesişmeler"den esinlenerek ben de Atilla ile yaklaşık 40 yıl önce akademik yaşama girişimle ve daha sonra onun verdiği doktora dersinin öğrencisi olmamla başlayan ve Kıbrıs'ta UKÜ GSTMF çatısı altında birlikte idari ve akademik görev üstlenmemize kadar süren yaşantılarımızdaki çeşitli kesişmelerden bahsederek, sözü kendisine, sözün ustasına bıraktım.

Her zamanki enerjisi ve çekici anlatımı ile ayakta sürdürdüğü konferans bir saati aşınca Mimarlar Odası yöneticisi arkadaşlarla ve ben nekahet döneminin hemen ertesinde bunun kendisini aşırı yorabileceğinden endişelenmeye başladık. Konferans iki saat sınırını zorlamaya başlayınca bu endişeye uçağı kaçırması endişesi de eklendi; konferans ertesindeki kokteyle bile kalamadan telaşa uçağa yetiştirildi. Ama tüm izleyenler ve fakülte olarak mutluyduk; çünkü "Atilla Hoca", ele avuca sığmayan ve genel geçerle arası pek iyi olmayan kişi ve kurumları takdir babında kullanmayı pek sevdiği bir tanımlama ile tüm "haşarılığı", bilinen enerjisi ve esprileriyle artık aramıza dönmüştü.

Fakültemiz adına 2013 yılında hazırlıkları başlayan ve 2014 Aralık ayında gerçekleşen "Le Corbusier: Akdeniz'de Bir İsviçreli" adlı uluslararası semineri, katılanların belirlenmesinden, onlarla temasların sürdürülmesi, bildirilerin özenli bir şekilde redaksiyonu ve titiz bir basımla sonuçlandırılmasına kadarki tüm aşamaları tam anlamıyla onun moderatörlüğü ve koordinatörlüğünde başarılı bir etkinlik olmuştur. 10-13 Aralık 2014'te seminer gerçekleştirilirken tedavi süreçleri nedeniyle Kıbrıs'a gelememesine karşın, elektronik iletişimle seminerin her aşamasından haberdar olarak hasta yatağından semineri kusursuz yönetti.

Hastalanmadan önce yılda yaptığı ortalama 200 uçuş sayısı hastalandıktan sonra düşse de, bir akademik etkinlikten diğerine koşturmayı, bir şehirden öbürüne uçmaya, tasarım ve yayın faaliyetlerine devam etti. Fakültemizin yıllık akademik faaliyet raporlarında her zaman olduğu gibi, hastalığının ertesinde de yayınları ile en büyük yeri işgal eden gene oydu. Dekanlık görevi sırasında idari ve akademik yönden UKÜ GSTMF'de önemli dönüşümleri gerçekleştirdi. Kıbrıs mimarlık çevrelerine kısa sürede kendini ta-

nıttı ve önemli katkılarda bulundu. Ada arkeolojisi ile de ilgilendi ve bu konudaki çalışma ve kurumsallaşmalara ciddi destekler verdi. 2017-2018 öğretim yılı başından itibaren UKÜ'den resmen ayrılmış olmasına karşın fiilen fakülteye ilgi ve desteğini kesmedi; fakülteye en son geldiği 5 Haziran 2018 günü de bir doktora tez görüşmesi ve gene onun koordinatörlüğünde gerçekleştirmeyi planladığımız arkeolojiyle ilgili bir sempozyum konusunda ilgi çekici bir seminer sunumuyla katkılarını sürdürdü.

Hocam da olan değerli dostum Prof. Dr. Atilla Yücel'in hakkında kişisel olarak ve UKÜ GSTMF adına söylemek istediklerim bu yazının belirlenmiş sınırlarına sığamayacak kadar fazla. Hastalığı ile yaklaşık 4 yıl boyunca gözünü kırpmadan, en ufak bir yılgınlığa kapılmadan cesaretle mücadele etti. Onun bu cesaretli tutumu bana ve sanırım pek çok tanıyanına da, artık atlattı, son günlerinde bile, gene bu raundu alacak, inancını verdi, ama ne diyelim, buraya kadarmış.

Dünya sadece önemli bir mimarını, mimari bir düşünce adamını değil, hemen her alanda bilgi, daha da önemlisi vizyon sahibi, ilgi alanı çok geniş bir entelektüelini, bir yaşam ustasını kaybetti. Ne mutlu ona ki, bu dünyada çok hoş bir seda bıraktı; ne mutlu biz dostlarına, onunla birlikte çalışma ve paylaşma şansını bulmuş olanlarla onun öğrencisi olma ayrıcalığını yaşayanlara ki, onun hoş sedasından belleğimizde yankılanan ve kimliğimize yansıyan ne kadar çok şey kaldı.

Nezih Ayıran

Prof. Dr., Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fak.

Mimar.ist, Sayı: 63 (Eylül 2018)

DEĞERLİ HOCAMIZ PROF. DR. ATILLA YÜCEL'İN ARDINDAN

Prof. Dr. Atilla Yücel ile ilk tanışmam İTÜ Mimarlık Fakültesi'ne öğrenci olarak girdiğim 70'li yıllara rastlar. Atilla Bey hızlı hareket eden, hızlı konuşan, dinamik bir kişiliğe sahipti; koridorlarda uzun saçlarını savurarak seri adımlarla yürüyüşünü hayranlıkla izlerdik. Atilla Bey öğrenciler tarafından çok sevilirdi, en çok tercih edilen stüdyo yürütücüleri arasında yer alırdı.

Atilla Bey Nezih Eldem'in başkanı olduğu "Mekân Örgütlenmesi" kürsüsünde "Bina Bilgisi-1" derslerini veren grubun içindeydi. Atilla Hoca, Nezih Bey ve asistanları Melih Kamil ve Argun Dünder birlikte ulusal ve uluslararası döner sermaye projeleri yaparlardı. Atilla Bey doktora sırasında 1 yıl İtalya'da kalmış, kendi deyimiyle oradaki Rossi okumalarıyla mimarlık kuramında tipoloji, dilbilim ve yapısalılık üzerine çalışmaya başlamıştı.

Okulda doktora kabul edildikten sonra birkaç arkadaş birlikte araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladık. Atilla Beyin "Mimarlıkta Tipolojik Analiz" seçme dersini aldık ve Atilla Beyi entelektüel kişiliği ile daha yakından tanıma olanağı bulduk. Atilla Hoca'nın derin mimarlık kuramı bilgisi bizi çok etkilemişti ve kendisinden pek çok şey öğrendik.

Atilla Bey fakültede "ağabey" diye hitap edilen ender kişilerden biridir. Atilla Bey eğitimimiz sırasında

ve sonrasında biz genç meslektaşlarına mütevazı kimliği ve gülümseyen yüzü ile mimarlık kuramının yanı sıra, yaşam, sanat, müzik, yemek vb konularda da bilgi aktarırdı. Kendisi gerçek bir entelektüeldi, ne zaman bir araya gelsek hocadan mutlaka yeni bir şeyler öğrenirdik, bu bazen bir müzik parçası olurdu, bazen bir mimar, bazen görül-

mesi gereken bir yer veya yerel bir restoran...

Atilla Bey bir süre sonra mesleki yoğunluğu nedeniyle okulda yarı zamanlı çalışmaya başladı, bir süre sonra da ayrılma kararı aldı, ancak okuldan ve bizlerden hiçbir zaman tam anlamıyla uzak kalmadı. Her fırsatta bizlerle bir araya geldi, yüksek lisans ve doktora jürilerine katıldı, yüksek lisans derslerinde seminer vermeye geldi, bu sayede bizler ve öğrencilerimiz de onun engin mimarlık ve yaşam bilgisinden yararlanmayı sürdürdük. Zaman zaman ulusal toplantılarda ya da jürilerde karşılaştığımızda Atilla Hoca ile okuldaki gibi mimarlıktan, mesleki uygulama çalışmalarından yaşamdan, yemeklerden ve müzikten konuştuk.

En son geçen sene yüksek lisanstaki seminer dersine davet ettiğimizde yoğun çalışma temposuna rağmen gelmeyi kabul etti. Seminerde heyecanla yazılarının toplandığı bir kitap hazırladığından bahsetti, çalışmanın büyüyerek dört ciltli bir külliyata dönüştüğünü anlattı, kitapta eski yazılarının yanı sıra yeni yazıları olduğunu anlattı. Seminerde İstanbul kenti, tasarım, kuram ve yazma konusunda keyifli bir konuşma yaptı öğrencilere.

5 Mayıs'ta Taşkışla gününde Atilla Bey davet edilmişti simgesel ders için, ben o gün başka bir toplantıda görevli olduğum için katılamadım, ama tüm arkadaşlar seminerin müthiş olduğunu, Atilla Beyin Taşkışla tarihini çok güzel bir biçimde aktardığını, eski günlerdeki gibi hocayı dinlemenin çok keyif verdiğini söylediler.

Atilla Beyi sosyal medya üzerinden takip ediyordum son zamanlarda, sanırım kitabı için yazılarını hazırlarken sosyal medyayı biz meslektaşları ve öğrencileri için bir tartışma ve eğitim ortamı olarak kullanıyordu. Zaman zaman koyduğu fotoğrafların altına yazdığı yorumlarla tartışma başlatıyor, öğrencileri ve arkadaşları tartışmaya katılıyordu; bazen bir mimarlık kuramı üzerinde yazıyor, bazen bir müzik parçası paylaşıyordu bizlerle. Hepimiz hocanın yazılarını merakla bekliyor ve izliyorduk, aslında Atilla Bey bize yeni bir şeyler öğretmeyi sürdürüyordu.

Atilla Bey hepimizde asla unutmayacağımız değerli anılar bıraktı. Kendisi hem kuramsal yanı güçlü iyi bir akademisyen, hem usta bir meslek adamı, hem nitelikli bir insan olarak hepimize her zaman örnek oldu. Kendisini her zaman çok özleyeceğiz, ama asla unutmayacağız, anısını her zaman içimizde yaşatacağız.

Gülçin Pulat Gökmen

Prof. Dr., İTÜ Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü

Mimar.ist, Sayı: 63 (Eylül 2018)

AFİFE BATUR'U ANLATMAK

Prof. Dr. Afife Batur'un ölümünün ardından yazılacak bir yazıya nasıl başlanabilir? 1958 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi'nden mezun oldu ve 1958 yılında Mimarlar Odası'na üye oldu. 60 yıl; akademik alanda ve mimarlık meslek ortamında çok değerli çalışmalarla dolu dolu geçen bir 60 yıl.

Afife Batur'un 60 yıllık meslek hayatını anlatmaya öncelikle mimarlık tarihi alanındaki akademik çalışmalara katkısını vurgulayarak başlamak gerekiyor. Bu kapsamda anma etkinliğine katılan Prof. Dr. İhsan Bilgin'in çok önemseyip değerlendirmesini paylaşmakla yetineyim: "Türkiye'de mimarlık tarihinin maddeci anlatısının öncüsüyü. Eğer kadim geçmişle birlikte mimarlık, sanat tarihi eksenli idealist bir romantik anlatı olmaktan kurtulabilseyse, onun sayesinde. Mimarlığı benim kuşağımdan bugünün yenilerine, sosyal/siyasal/ekonomik tarihin parçası olarak yorulmaz bir genç enerjiyle anlattı."

Taşkışla'daki törende ve anma etkinliğinde yakın çalışma arkadaşları akademik ortamdaki çalışmalarını kendi deneyimleri çerçevesinde paylaştılar. Ben de meslek örgütü üyesi olarak Afife Batur portresini beraberliğimizden süzülen anılarla birlikte aktarmaya çalışacağım.

Genel Merkez Yönetimindeki İlk Kadın Yönetici

Öncelikle 1968 sonrasında meslek örgütündeki değişimin aktörlerinden olduğunu belirtmeliyim. Kendisiyle gerçekleştirilen sözlü tarih görüşmelerindeki ifadelerinde de 1968 ve sonrasını özellikle belirtiyor. 17. dönemde (19.2.1971 - 5.3.1972) Merkez Yönetim Kurulu üyesi oluyor. Mimarlar Odası Genel Merkez yönetiminde ilk kadın yönetici, başkan yardımcısı olarak çok zor bir dönemde yöneticilik yapıyor. Yönetim Kurulu Yılmaz İnkaya (Başkan), Afife Batur (Başkan Yardımcısı), Yavuz Önen (Sekreter), Hülagü Bulguç (Sayman), Şaban Ormanlar, Demirtaş Ceyhun, Öztürk Başarır, Metin Aydoğan'dan oluşuyor. 19 Şubat 1971'de seçiliyorlar ve 12 Mart 1971'de muhtıra veriliyor. Siyasi gerilimle yüklü bir gündem içerisinde göreve başlıyorlar. Süleyman Demirel hükümeti istifa ediyor, Nihat Erim başkanlığında "partiler üstü bir hükümet" işbaşına getiriliyor. Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç "ülkede sosyal uyanış, ekonomik

gelişmenin önüne geçti” diye görüşünü açıklıyor; 27 Mayıs Anayasasının ülkenin içinde bulunduğu durumda hiç de uygun olmadığı, hatta “lüks” olduğu dile getiriliyor. Mimarlar Odası Genel Merkezi ise “27 Mayıs Anayasasından Geriye Dönülmemeli” talebiyle biten bir bildiri yayımlıyor. Hayli çetrefilli bir dönemde, siyasi tutuklamaların meslek örgütlerine kadar genişlediği bir ortamda Mimarlar Odası’nın toplumsal sorumluluk çerçevesindeki görüşünün bir ifadesi olarak değerlendirilebilir.

O dönem çalışmaları içerisinde “özel okullar” konusu öne çıkanlardan; Afife Batur’un akademisyen olarak bu konudaki Oda görüşlerini değerlendirdiği yazısı *Mimarlık* dergisinde yer alıyor. 12 Ocak 1971’de özel okullar davası sonuçlanıyor ve 26 Mart 1971’de *Resmî Gazete*’de Anayasa Mahkemesi’nin kararı yayımlanıyor. Meslek örgütleri özel okul mezunlarını kaydetmeyerek dava sürecini başlatmış ve neticelendirmişti, ancak sorun devam ediyordu. O tarihte değişik disiplinlerde toplam 48.000 civarında özel okul öğrencisi var ve nasıl bir yöntem izleneceği henüz belirlenmemiş durumda.

O dönemin raporlarında bir diğer öne çıkan konu olarak Boğaz Köprüsü’nü görüyoruz. Temeli Süleyman Demirel döneminde atılmış, 1973 yılında açılışı yapılacak olan ilk köprü üzerine yürütülen tartışmalar meslek örgütlerinin gündemini işgal etmeyi sürdürüyor.

Mimarlar Odası genel kurulları o dönemde her yıl yapılmaktaydı. Afife Batur dönem sonunda ayrıldı ve uzun bir süre yönetim kurullarında görev almadı. Kendisiyle yapılan görüşmede de dile getirdiği gibi idari görevlerde yer almak istemediğini ama Oda’nın sürekli içinde olduğunu, her alanda katkı yapmaya devam ettiğini biliyoruz. Daha verimli olacağını düşündüğü alanlarda, pek çok komite ve komisyonda aktif yer aldı.

O tarihlerde Ankara’da okuyordum, öğrencisi olmadım, doğal olarak okul üzerinden bir tanışıklığımız olmadı, öğrenci derneği yöneticisi olarak Oda’yla ilişkim sayesinde ismini biliyor, yazılarını okuyordum. 1976 yılında İstanbul’a geldiğimde ortak dostlarımız sayesinde tanışma, birlikte olma fırsatımız oldu. Çağaoğlu’nda Rey Matbaasına çok sık giderdim, Selçuk Batur, Ferit Erkman ve Çağatay Anadolu’la birlikte pek çok şeyi paylaştığımız yıllar oldu. Ortamlarına katılmak, pek çok kişiyle tanışma fırsatını bulmak benim için önemli bir kazanım olmuştu. Çevre dergisinin çıkışına tanıklık ettim, yeni nesil bir mimarlık ve kültür dergisinin oluşumunu izlemek öğreticiydi.

80’li yıllarda görüşme fırsatımız olmadı, farklı gündemler, coğrafi uzaklıklar araya girmişti. Yurtdışından geldikten sonra 90’lı yılların başında katıldığımız Beşiktaş Meydan Yarışmasında ihtiyacım olan bazı kaynaklar için kendisini aramış, bölgedeki tarihi doku ile ilgili görüşlerini sormuştum. Süreç içerisinde ilgilediğim bazı restorasyon projeleriyle ilgili tavsiyelerini alıyordum. Tarih Vakfı çerçevesindeki çalışmalarını, özellikle “Dünya Kenti İstanbul” sergisini ve İstanbul Ansiklopedisi’ndeki katkılarını ilgiyle takip ediyordum. Ama Oda genel kurullarında karşılaşmak dışında doğrudan bir ilişkimizin olmadığı bir dönemdi.

İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı

Sevgili Sami Yılmaztürk 1998 yılında Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu üyesi olmamı önerdi. Böylece (önce yedek üye, sonra da Yönetim Kurulu üyesi olarak) Afife Batur başkanlığındaki 35. dönem (1998-2000) Yönetim Kuruluna katıldım. Bu tarihten itibaren Mimarlar Odası içerisinde yirmi yıla yakın bir beraberliğimiz oldu.

İstanbul Büyükşehir Şubesi olarak çok yoğun bir dönem geçiriyorduk. En önemli olay da 17 Ağustos 1999’da gerçekleşen Marmara depremiydi. Depremde binlerce bina yıkılmış, binlerce insan yığıntılar al-

tında can vermiş, kentlerin altyapısı tahrip olmuştu. Bu gibi durumlarda kurtarma, acil destek vb görevleri üstlenecek kurumların yetersizliği ciddi bir kaosa yol açmış, tam bir belirsizlik ortamına girilmişti. Her şey tartışılıyordu, hükümet inşaat ruhsatlarını dondurmıştu, imar düzeni yeniden oluşturulmaya çalışılıyordu; mimarın, teknik elemanların yeterliliği, yetkinliği, eğitimin yetersizliği, hemen her şey masaya yatırılmıştı. İnşaatların kalitesizliği, yapı denetiminin eksikliği bütün dünya basınının ilgisini çekmişti, Oda'ya sürekli yabancı yerli basından ekipler görüşmeye geliyor, cevaplamamızı istedikleri yığınla soruyu/sorunu önümüze yığıyorlardı. O gerilimli günlerde bir çekim sırasında Afife Hoca'nın gerginlikten burnunun kanama-ya başladığını hatırlıyorum, yine de biraz dinlendikten sonra çekime devam edilmişti.

Mimarlık tarihçisi olarak çok önemli bir etkinliği Oda'nın çalışma programına almış ve sorumluluğunu da üstlenmişti. "Osmanlı Mimarlığının 7 Yüzyılı / Uluslarüstü Bir Miras" başlıklı üç gün süren kapsamlı bir kongre (25-27 Kasım 1999) uzun bir hazırlık döneminden sonra gerçekleştirildi. Kongrenin biri Türkçe, biri İngilizce ve Fransızca olmak üzere iki kitabı yayımlandı. Bilimsel sunuşların yanı sıra kongre temasını zenginleştiren sanat etkinlikleri de düzenlendi. Kongrenin içeriğiyle bütünleşen "Osmanlı'da Çok Sesli Müzik" konseri, XVI. ve XVII. yüzyıl Osmanlı bestecilerinin parçalarını özgün çalgılarıyla seslendiren Bezmarra Grubu'nun konseri ve konuyu bütünleyen sergiler ilgiyle izlendi. Sanatla, özellikle müzikle çok yakından ilgileniyordu. Sözlü tarih görüşmesinde de belirtiyor, konservatuarda şan dersi almıştı; ömrü boyunca klasik müziğe ilgi duymuştu.

Ölümünün ardından pek bilinmeyen bir anımızı paylaşmak istemiş ve Kâmrân İnce ile olan görüşmemizi aktarmıştım. Tarihimizdeki modern anlamda ilk meslek örgütlenmesi olan Osmanlı Mimar ve Mühendis Cemiyeti'nin 28 Ağustos 1908 tarihinde kuruluşunun 100. yılı nedeniyle bir dizi etkinlik planlanmıştı. Bu çerçevede Mimarlar Odası olarak bir klasik müzik parçası bestelenmesi için girişimlerde bulunulması da kararlaştırılmıştı. Afife Batur ile birlikte o sırada Kuşadası - Davutlar'daki aile yazlığında bulunan değerli besteci Kâmrân İnce ile görüşmeye gitmiştik. Görüşmenin sonunda kısa bir süre içerisinde "Mimarın Düşü" isimli parçanın bestelenmesi ve kayda alınması sağlanmış, 22 Ekim 2008 tarihinde İTÜ Maçka Amfisinde düzenlenen toplantıda "Geçmişten günümüze Anadolu'nun yapı ustalarına adanmıştır" ithafıyla "Mimarın Düşü" bestesinin ilk seslendirilişi gerçekleştirilmişti.

Benzer bir olaya da İTÜ'deki törende şahit oldum. Prof. Dr. Gülsüm Sağlamer rektörlüğü sırasında İTÜ'nün kuruluş yıldönümü için Afife Hanım'ın beste hazırlatılmasını önerdiğini ve bu girişimin İTÜ'de müzikle ilgili özel bir bölümün kuruluşuna yol açtığı belirtmişti. Afife Batur'un çok yönlü kişiliğinin göstergeleri olarak paylaşmak istedim.

Mimarlar Odası olarak o dönem içerisinde gündemimizi oldukça meşgul eden konulardan birisi de Kız Kulesi idi. Süreç uzun bir süredir devam ediyordu ve bir kilitleme söz konusuydu. Yapılan projenin böylesi durumlar için öngörülen prosedüre uymadığı, onaylanan projenin kapsamının dışına çıkıldığı görülmüştü. Binanın sağlamlaştırılması amacıyla önceden yapılmış olan ekler tedbir alınmadan kaldırılmış ve bu esnada 17 Ağustos depreminin etkisiyle yapıda ciddi hasarlara yol açılmıştı. Hasarın giderilmesi için hiçbir tespit ve yeni bir proje geliştirmeden uygulama yapılmıştı. Anıtlar Kurulu böylesi bir uygulamaya kayıtsız kalmadığı için çeşitli baskılara maruz kalıyordu. Kurulun iki üyesi Afife Batur ve Oktay Ekinci'nin Oda'yla ilişkileri nedeniyle konuyla ilgili oylamalarda bulunmamasını isteme gibi bir durumla karşılaşmıştık. Daha sonra Oktay Ekinci Muğla'ya, Afife Batur da Eskişehir'e atanmışlardı. Yeni üyelerin eklenmesi ile kurulun bileşimi değiştirilmiş, kurulun diğer üyeleri (Haluk Sezgin ve İsmet Okyay) azınlıkta kalmışlardı,

“sorun aşılmıştı”. Afife Batur’un “Odacı” kimliğinin tescillendiği durumlardan biri de Kız Kulesi konusunda gösterdiği tavidir.

Mimarlığa Katkı Dalı Başarı Ödülü Alıyor

Afife Batur 2000 yılında “Ulusal Mimarlık Ödülleri, Mimarlığa Katkı Dalı Başarı Ödülü” aldı. Seçici Kurul kararını şu sözlerle belirtiyordu: “Mimarlık tarihi eğitime yaptığı katkılar ve mesleğin kültürel alanlarındaki örnek araştırmaları nedeniyle İstanbul Teknik Üniversitesi’nden Prof. Dr. Afife Batur’a Mimarlığa Katkı Dalı Başarı Ödülü verilmesi kararlaştırılmıştır.”

Uzunca bir süredir İstanbul Büyükşehir Şubesinin bir yayın girişimi vardı. 2000 yılı *Mimar.ist* dergisinin hazırlıklarıyla geçti; süreç içerisinde pek çok toplantı gerçekleştirilmiş, tecrübeli yayın kurulu üyesi olarak Afife Batur’un da katkısı istenmişti. Biraz tereddüt ettiğini, sürekli olamayabileceği endişesini paylaştığını hatırlıyorum. Dergi 2001 Ocak ayında yayımlandı, Afife Batur ilk sayıdan itibaren Danışma Kurulu üyesi olarak dergiye desteğini esirgemedi.

Ne yazık ki sevgili eşi Selçuk Batur’u uzun, sıkıntılı bir hastalık süreci sonrasında 1 Ağustos 2004’de kaybettik, Yıldız Dış Karakol binasından uğurladık. Sevenleri, yakınları her sene 1 Ağustos’ta anmaya devam ediyorlar.

Çok yoğun gündemli bir döneme girmiştik. 2004 TMMOB’nin ve Mimarlar Odası’nın kuruluşunun 50. yılıydı ve 2005’te İstanbul’da Dünya Mimarlık Kongresi gerçekleştirilecekti. Afife Hoca Yıldız Dış Karakol binasının alt katında yardımcılarıyla oluşturduğu çalışma ortamında hemen her gün yoğun bir tempoda çalışıyordu.

Mimarlar Odası’nın 50. yılı nedeniyle Oda Tarihi Çalışma Grubu oluşturulmuştu. Ardımızda bıraktığımız 50 yılın birikiminin derlenmesi, mümkünse kurum tarihinin yazılması, dönem tanıklarıyla sözlü tarih görüşmelerinin gerçekleştirilmesi, Oda çalışmalarına emek verenlerle ilgili monografilerin hazırlanması gibi pek çok konunun irdelendiği ve o günden bu yana değişik dozlarda sürdürülen çalışmaların çerçevesinin irdelendiği toplantılardı. 50. Yıl Mimarlar Yürüyüşü dahil pek çok etkinliğin yanı sıra 9-10 Aralık 2004 tarihlerinde Ankara’da Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi binasında bir sempozyum gerçekleştirildi. Mimarlar Odası’nın 50. yılı dönemin siyasi, ekonomik, toplumsal gelişmeleriyle birlikte aktarılmaya çalışıldı. Afife Batur da “Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı” konusunda kapsamlı bir sunuş gerçekleştirmişti. Sempozyumun gerçekleştirildiği yapı Bruno Taut’un mimarisiydi ve ilginç detaylarıyla öne çıkıyordu. Afife Hoca’nın sempozyum aralarında bina hakkında yerinde bilgi vermesi bir tür teknik inceleme gezisi gibiydi, toplantı salonunun yanındaki helezon şeklindeki merdiven tırabzanı detayı herkesin ilgisini çekmişti.

Dünya Mimarlık Kongresi İstanbul’da Gerçekleştiriliyor

Dünya Mimarlık Kongresi’nin Temmuz 2005’te İstanbul’da yapılacağını belli olduğu son altı yılda hazırlıklar sürüyordu, tarih yaklaştıkça hepimiz için çok yoğun bir dönem oldu. Pek çok kentte örneklerini gördüğümüz bir mimarlık rehberinin öncelikle İngilizce hazırlanması düşünülmüştü. Afife Batur başkanlığında konunun uzmanı pek çok akademisyenin katkısıyla hazırlanan rehber kongreye yetiştirildi. Yoğun bir çabanın sonunda nitelikli bir ürün ortaya çıkmıştı. Eksikliklerinin giderilmesi, haritaların yenilenmesi hayli zaman aldı ve Türkçesi için 10 yıl daha beklememiz gerekti. Bütün bu süre içinde Afife Hanım’ın ilgisi rehberin üzerinden hiç eksik olmadı.

Rehberin bu çok yönlü hazırlığı sırasında bir çalışma daha yapmasını kendisinden istemiştik. XX. yüzyıl Türkiye mimarlığı üzerine İngilizce bir yayın eksikliği vardı ve kongreye gelen konuklara verilmek üzere bir hazırlık yapılması gerekiyordu. *A Concise History: Architecture in Turkey / During The 20th Century* kitabı bu kapsamda hızlıca hazırlandı. Kitap, Afife Batur'un 2004 yılında Mimarlar Odası'nın 50. yılı etkinliğinde ki konuşmasının ve başka vesilelerle hazırladığı metinlerin genişletilmesiyle oluşturuldu. Ancak metinlerin yeniden gözden geçirilmesi, eksikliklerinin giderilmesi Afife Hoca'nın titizliği nedeniyle hayli uzuyor, çeviri gecikiyordu. Aramızda espri konusu oldu, "bu kitabı Afife Batur'a rağmen çıkardım" diyordum. Kitap adının da ima ettiği şekilde, "kısa bir tarihçe" niteliğinde, güncellenmesi ve 2000 sonrasının eklenmesi elbette mümkün, ama bu alanda önemini koruyan bir kaynak metin olarak duruyor.

Afife Hoca'nın çok yönlü çalışma programında başka konular da vardı. Modern Asya Mimarlığı Ağı'nın (Modern Asian Architecture Network-mAAN) beşinci uluslararası konferansı, UIA 2005 Kongresi öncesinde, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ve İTÜ Mimarlık Fakültesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Toplantı öncesi seyahatler, sırasındaki etkinlikler, yayınlar vb ek bir yüklem getirmişti. UIA 2005 İstanbul Kongresi'nin paralel sergilerinden biri olan "Yeni Sanat (1890-1930) Avrupa'dan İstanbul'a Art Nouveau"nun hazırlanması bir başka yoğun çalışmayı gerektirmişti. *Art Nouveau*'nun yaygın bir sanat akımı olarak, farklı coğrafi ve kültürel yapıya sahip Avrupa kentleri temel alınarak, aralarında ne tür ortaklıklar, yakınlıklar ve farklılıklar bulunduğunu sergilemeyi amaçlayan bu çalışma ile birlikte kitabı da yayımlandı.

Hepimiz için oldukça yoğun geçen 2005 yılındaki son etkinlik Mimarlık ve Eğitim Kurultayı oldu. 1999'da Marmara depreminden sonra mimarlık ve mimarlık eğitiminin sorunlarının birlikte ele alındığı, irdelendiği kurultaylar düzenliyorduk. Kurultaylardan üçüncüsü İTÜ Mimarlık Fakültesinin ev sahipliğinde gerçekleştiriliyordu ve başkanlığını Prof. Dr. Afife Batur üstlenmişti. AB sürecinde peş peşe uyum yasalarının çıkartıldığı, pek çok düzenlemenin gündemde olduğu bir ortamda kurultay yoğun tartışmalarla gerçekleşmişti. Mimarlık eğitiminin uluslararası standartlardaki uyumunun arandığı, eğitim düzeniyle ilgili pek çok yeni kavramın tartışıldığı, yeni kurumların oluşturulmaya çalışıldığı bir ortamda kurultayın yükünü Afife Hoca'yla birlikte üstlenmiştik. İleriki yıllardaki kurultaylardaki çalışmalara da katkı verdiğini, eğitimci kimliğiyle bu yöndeki düzenlemelerin oluşturulmasında birikimini bizimle paylaştığını belirtmek isterim.

Anma Programı

Mimarlar Odası, 2006 yılından başlayarak, Türkiye'nin mimarlık kültürüne katkıda bulunmuş ve bugün hayatta olmayan mimarların anısını yaşatmak üzere bir Anma Programını kurumsallaştırdı. Program ile mimarlığımızın çeşitli alanlarına nitelikli çalışmaları ile katkıda bulunmuş isimleri anımsamak, onlara sahip çıkmak, onları ve görüşlerini yeniden gündeme getirmek amaçlanmaktaydı. Her dönem, Ulusal Mimarlık Ödülleri Seçici Kurulu tarafından belirlenen mimarlar hakkında, kapsamlı bir çalışma yapılması planlanmaktaydı. Başından itibaren Afife Batur ve pek çok değerli mimarlık tarihçisi ile birlikte bu çalışma içerisinde yer aldım; bunu önemli bir şans olarak görüyorum. 12 yıl boyunca Mimar Kemalettin, Seyfi Arkan, Zeki Sayar, Haluk Baysal / Melih Birsal, Ernst A. Egli, Maruf Önal ile ilgili çalışmalar yürüttük. Her birisi mimarlık tarihi içerisinde yer etmiş, önemli isimlerdi, haklarında diğer mimarlara göre daha çok şey biliniyordu. Çalışmalar başlayınca, konunun içine daha derinlemesine girince ne kadar da az şey biliyorduk ve daha ne kadar da çok şey araştırılabilirmiş diye gördük, öğrendik. Bu süreçte özellikle bir mimarlık tarihçiliğinin mutfağını gördüm, yaşadım. Yapılanları gördükçe yapılabilecekleri hissettim, yapılamayanlara, elimizden kayanlara, unutulana hayıflandım. Özellikle ilk gündeme gelen Mimar Kemalettin ile ilgili

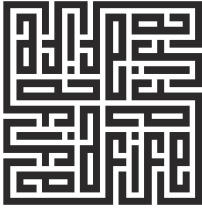
toplantılarda bir anma programının çok yönlü çalışmalarla nasıl ele alınabileceğini, araştırma sürecinin nasıl ve ne zahmetlerle yürütüldüğünü deneyimledik. Afife Hoca'nın Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivlerinde yıllar içerisinde gevreklenmiş eski projelerin derlenmesi ve dijitalleştirilmesi yönündeki çabası bir tür arkeolojik kazı kıvamındaydı. Gündemdeki her isimle ilgili mutlaka yapmak isteği bir çalışma konusu vardı ve görev üstlenmekten hiçbir zaman kaçınmadı.

Anma Programı çalışmaları bir yanda yürütülürken konusuyla ilgili pek çok etkinliğin düzenlenmesinde, kiminde düzenleyici kiminde de konuşmacı olarak yer aldı, katkısını esirgemedi. 2008 yılında İstanbul Büyükşehir Şubesi, İTÜ ve YTÜ Mimarlık Fakülteleri ile birlikte doğumlarının 100. yılında iki önemli meslek büyüğümüzü anmak amacıyla "100 Yılda İki Mimar: Mehmet Emin Onat / Sedat Hakkı Eldem" etkinliğini düzenledi. Afife Batur tanıma fırsatını bulduğu her iki hocanın anısına düzenlenen Oda'daki anma programını yönetti ve sempozyumun düzenleme kurulunda yer aldı. 2009'da Ankara'da "Cumhuriyetin Mimarlık Mirası" sempozyumunda da birlikte olmuş ve katkılarının dinleme fırsatını bulmuştuk.

Özel Bir Anı

Sıkıldığım toplantılarda başlayan bazı karalamalarım sonucunda bir alıştırma merakım oldu. Eskilerin "makili" veya "kûfi-i bennai" dedikleri türde kaligrafi eskizleri yapıyor, dostlarının adları üzerinden yaptığım çalışmaları kendilerine hediye ediyordum. Afife Hoca bu çalışmalarımı görüp beğenmişti; kendisine de yapabileceğimi ancak biraz daha ustalaşmam gerektiğini belirtmiştim. Daha sonra denediklerimi verdim, çok sevinmiş ve çevresine takdir ederek göstermişti. Bu yazı vesilesiyle paylaşmak istedim.

Son Söz

Cem Erciyes (Gazete Duvar'da) ölümünün ardından yazdığı yazıda Afife Batur'un bir serzenişini aktardı; "Ömrümün çöpe gittiğini düşünüyorum" diye kızgınlığını dile getirmiş. İstanbul'un kültürel mirasının sağlıklılaştırılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için ömrü boyunca çaba harcayan bir akademisyenin kaybolan, bilinçsizce gerçekleştirilen restorasyonlarla hoyratça hırpalanan eserlerin ardından dile getirdiği öfkesiydi bu. Afife Hoca'nın serzenişini anlamak mümkün tabii; "buza yazılan yazılar gibi" eriyip giden çabalar hepimizi incitiyor.

Elbette, boşa geçen bir ömür olduğunu kimsenin düşündüğünü sanmıyorum. Afife Batur yıllar boyunca yetiştirdiği öğrencileriyle, yazdığı onca kitap, makale, bildiri vb. üretimiyle, verimli bir ömür geçirdi, bilgisini paylaştı, çalışma disiplini aktardı. Bundan dolayı kendisine şükran duyuyoruz. Öte yandan ölümüyle birlikte yeri doldurulmayacak kayıplarımıza da üzülüyoruz; aktarılamayanlar, bunca yıl biriktirdiği eşsiz bilgi, deneyimlerinden süzülen duyarlılıkları, kültürel birikimi kendisiyle birlikte gitti.

Şimdi Afife Batur'dan kalanları derlemek gibi bir görev önümüzde duruyor. Arşivindeki yüzlerce belge, görsel malzeme, basılı dokümanın bir "Afife Batur Belgeliği" çerçevesinde kurumsallaştırılarak kullanıma açılması, ailesinin, yıllarca emek verdiği meslek örgütünün ve üniversitenin ortaklaşa çabasıyla gerçekleştirilebilir diye düşünüyorum. Baskısı tükenmiş kitaplarının, doktora ve doçentlik çalışmalarının, başlıklarının yazılması bile sayfalar süren makalelerinin, dergi yazılarının, herhangi bir yerde yayımlanmamış sunuşlarının derlenmesi, kolay ulaşılabilir hale getirilmesi mimarlık tarihi alanında yıllarca emek vermiş hocamıza yapacağımız en iyi anma olacaktır.

Tamamlayamamaktan dolayı büyük üzüntü duyduğum, “Oda Tarihinden Portreler” kapsamında hazırlığını sürdürdüğümüz, kapağının tasarımı bile hazır olan Afife Batur kitabı da boynumuza borç yazılanlardan.

Dolu dolu geçen 60 yıllık meslek hayatının benimle kesiştiği anlarıyla bir Afife Batur portresi çizmeye çalıştım. Bilgisine, çalışkanlığına, kamusal ve toplumsal duyarlılığına saygı duyduğum, kendimi yakın hissettiğim bir büyüğümdü. Kendisini ve ailesini tanımış olmaktan, bunca yıl pek çok ortamda birlikte üretmekten, meslektaşım ve dostum olmasından büyük mutluluk ve onur duyuyorum. Anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Bülend Tuna

Mimar

Mimar.ist, Sayı: 64 (Ocak 2019)

AFİFE BATUR’UN ARDINDAN

Afife Batur’un vefatının yarattığı hüznün ve boşluk, onun yaşına rağmen yaşsız hissedilmesiyle de ilişkili olmalı. Afife Hanım bizzat tarih olmaya doğru evrilirken, gündelik yaşamın temposundan yavaş yavaş çekilerek bunu hissetmemize fırsat vermeden ayrılıverdi aramızdan. Mimarlık tarihinin Türkiye’deki gelişimi için kurucu rol oynayan İTÜ Mimarlık Tarihi Kürsüsünün öncü isimlerindendi. Klasik dönem Osmanlı camilerinde strüktür öğeleri ile başlayan çalışma alanı kısa süre sonra Afife Hanım ile özdeşleşecek olan geç Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Türkiye’si mimarlığına yöneldi ve bu konuda önceki dönemlerden devralınan bakışı sorgulayan ve değiştiren pek çok çalışmayı gerçekleştirdi. Samimi bir merak ve ilgi ile yürüttüğü bu çalışmaları farklı disiplinlerden uzmanlar ve genç insanlarla birlikte gerçekleştirmeye gösterdiği özeni, akademik yalıtılmışlık ve hiyerarşilerden uzak, kesintisiz bir öğrenme-eğitme faaliyetini yaşamının merkezine yerleştirmesinin bir yansıması olarak düşünmeli. Mimarlığın tarihini onu üreten insanla birlikte okuyan bakışı şüphesiz öğrencisi kuşaklar için ufuk açıcıydı. Zarif ve yetkin dili ise onu okumaya devam edecek kuşaklar için hep zevkli bir armağan olarak kalacak. Mimarlık tarihi hocalığından koruma kurullarına, meslek odası faaliyetlerinden sergiler, bilimsel toplantılar düzenlemeye yayılan çok çeşitli uğraşlarına, bir tarihçi olarak araştırmaya verdiği kadar zaman ve emek harcadı. Tüm bunlara en iyisini yapmak için hiç tereddütsüz talip olmasını, memleketin okullarında eğitim almanın kişiyi topluma borçlu kıldığı düsturuyla yetişmiş bir neslin üyesi olmasıyla birlikte anlamak gerek herhalde. Ardında bıraktığı çok sayıdaki çalışmanın yanı sıra onu sevgiyle anımsayan sayısız dostu, meslektaşı, öğrencisi ise hayli özenilecek bir hayat yaşadığının işareti olmalıdır.

Gül Cephaneçigil

Doç. Dr., İTÜ Mimarlık Fak.

Mimar.ist, Sayı: 64 (Ocak 2019)

GÜNER YAVUZ’UN ARDINDAN...

1940’ta Marmaris’te doğan sevgili hocamız Güner YAVUZ’u maalesef 19 Aralık 2018’de kaybettik. 1970 yılında İstanbul Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisi (İDMMA)’nde akademik yaşamına başlayan sevgili hocamız Güner YAVUZ aynı kurumsal yapı içinde akademik aşamalarını devam ettirerek 1979’da doçent, 1988’de profesör unvanını almıştır.

İDMMA'dan Yıldız Üniversitesi'ne ardından Yıldız Teknik Üniversitesi'ne dönüşen kurumun önemli yapı taşlarından biri olan sevgili hocamız, güzel sanatlar bölümünün kurulmasında da önemli katkılar sunmuş ve bir dönem bölümün başkanlığını da üstlenmiştir. Kuşkusuz bu konudaki yetkinlik ve birikimi bu bölümün kurulması konusunda sorumluluğuna dair önemli mesajlar vermektedir. Kültür bakanlığı İstanbul Senfoni Orkestrası'nda keman solisti olarak birçok resitalde yer alan ve aynı zamanda Yıldız Teknik Üniversitesi Cumhuriyet korosunun önemli bir üyesi olarak müzik alanına katkılar sunmuştur. Yakın aile bireyleri arasında müzik alanındaki üretimleri ile öne çıkan önemli figürlerde hocamızın bu alandaki yetkinlik ve birikiminin tesadüfi olmadığını bizlere göstermiştir.

Notu asla önemsemeyen, karşısındaki öğrenciyi sayı olarak değil birey olarak tanımayı önemseyen ve olabildiği kadar sabırla öğretmeye çalışan, sonuç üründen ziyade süreci önemseyen yaklaşımını proje stüdyosunda asistanlığını üstlendiğim dönemlerde kendi adına edinmeye çalıştığım önemli kazanımlardan biri olarak görüyorum.

Akademik yaşamında üstlenmiş olduğu idari görevlerin yanı sıra proje stüdyolarındaki yürütücü kimliği dışında özellikle yangın korunumu konusundaki uzmanlığı lisans ve yüksek lisans derslerine katkı sunmasının ötesinde farklı kurumsal yapıların bu konuda bilgisine başvurduğu sınırlı sayıda yetkin kişilerden biriydi. Bu alandaki uzmanlığı yetkinliğin ve birikimin henüz değersizleştirilmediği dönemde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Milli Saraylar yangın korunumu teknik danışmanlığını altı yıl boyunca üstlenmesinden de anlaşılmaktadır.

Mart 2007'de emekli olan sevgili hocamız kurumsal bağını koparmadan gerekli desteği belirli bir döneme kadar devam ettirmiş ve bizleri yalnız bırakmamıştır. Tanık olduğum, temas ettiğim yaşam kesitinde nazik ve esprili insan kimliğini, yetkin akademik kimliğini ve duyarlı sanatçı kimliğini homojen halinde bir potada eriten sevgili hocamızı saygıyla anıyorum.

M. Zafer Akdemir

YTÜ Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi
Mimarlara Mektup, Sayı: 240 (Şubat 2019)

